

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж2 577/24
18.10.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Снежане Живковић, председника већа, Маје Чогурић и Јасне Лозук, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., малолетних ББ, ВВ и ГГ, чији је законски заступник мајка АА, које заступа пуномоћник Ружица Дугошија, адвокат из Жабара, Кнеза Милоша б.б., против туженог ДД из ..., кога заступа пуномоћник Весна Илић, адвокат из Тополе, Булевар краља Александра 34а, ради вршења родитељског права, одлучујући о жалби туженог, изјављеној против пресуде Основног суда у Великој Плани П2 75/23 од 17.06.2024. године, у седници већа одржаној дана 18.10.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована жалба туженог и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Великој Плани П2 75/23 од 17.06.2024. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужилаца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Образложење

Пресудом Основног суда у Великој Плани П2 75/23 од 17.06.2024. године, ставом првим изреке усвојен је тужбени захтев и малолетна деца странака ББ рођен ...2015. године, ВВ рођена ...2018. године и ГГ рођена ...2022. године поверавају мајци АА из ..., на самостално вршење родитељског права, а место пребивалишта малолетне деце одређује се у месту пребивалишта мајке, што је тужени ДД из ... дужан трпети, под претњом извршења. Ставом другим изреке обавезан је тужени ДД из ... да на име свог дела доприноса за издржавање своје малолетне деце ББ, ВВ и ГГ плаћа месечни износ од по 25.000,00 динара за свако дете, укупно 75.000,00 динара за сво троје деце, почев од дана пресуђења, па надаље док за то буду постојали законски услови и то сваког 01.-ог до 05. -ог у месецу за текући месец, на текући рачун број ... код "Banca Intesa" а.д. Београд законској заступници малолетне деце АА из ..., све под претњом принудног извршења, док се преко досуђеног износа до тражених 150.000,00 динара тужбени захтев одбија као неоснован. Ставом трећим изреке уређен је начин контактирања малолетних ББ, ВВ и ГГ са оцем ДД, тако што ће тужени са децом контактирати сваког првог и трећег викенда у месецу почев од петка у 18,00 часова до недеље у 18,00 часова и током уторка и четвртка у недељи када нема викенд виђања по два сата, тако што ће их преузимати са њихове адресе пребивалишта и враћати на исту, а деца ће са оцем проводити и сваки други верски и државни празник и свој рођендан, прву половину летњег и другу половину зимског распута, под претњом принудног извршења, с тим што ће се првих три месеца од дана

правноснажности одлуке контакт и виђање оца са децом тужени остваривати у просторијама Центра за социјални рад у Великој Плани и то средом у трајању од сат времена у складу са школским обавезама деце. Ставом петим изреке констатовано да се овом пресудом мења правноснажна пресуда Основног суда у Аранђеловцу, Судске јединице у Тополи П2 353/19 од 22.01.2020. године у ставу другом изреке у погледу поверавања малолетног ББ и ВВ, издржавања малолетног ББ и ВВ, пребивалишта малолетног ББ и ВВ и уређења начина одржавања личних односа малолетног ББ и ВВ са туженим. Ставом петим изреке обавезан је тужени да тужиоцима накнади трошкове парничног поступка у износу од 731.112,50 динара, са законском затезном каматом од дана извршности пресуде па до коначне исплате у року од 15 дана од дана пријема пресуде, под претњом принудног извршења.

Против наведене пресуде тужени је благовремено изјавио жалбу, из свих разлога прописаних чланом 373. став 1. Закона о парничном поступку.

Тужиоци су одговорили на жалбу туженог. Трошкове су тражили и определили.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 386. Закона о парничном поступку - ЗПП ("Службени гласник РС" бр. 72/11, 49/13 – одлука Уставног суда, 74/13 – одлука Уставног суда, 55/14, 87/18, 18/20 и 10/23) у вези члана 202. - 205. Породичног закона-ПЗ, Апелациони суд у Београду је оценио да је жалба туженог неоснована.

У проведеном поступку нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка предвиђене чланом 374. став 2. тачка 1, 2, 3, 5, 7. и 9. ЗПП, на које другостепени суд пази по службеној дужности, због којих би се ожалбена одлука морала укинути. Супротно наводима жалбе, првостепена пресуда не садржи ни битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. ЗПП, пошто нема недостатака због којих се не би могла испитати. Изрека пресуде је разумљива, не противречи ни сама себи, ни разлозима који су наведени у погледу свих битних чињеница на јасан и непротивречан начин, а недвосмислено произлазе из изведених доказа и целокупног стања у списима.

Према утврђеном чињеничном стању, пресудом Основног суда у Аранђеловцу, Судске јединице у Тополи П2 353/19 од 22.01.2020. године, правноснажне 15.02.2020. године разведен је брак предлагача ДД из ... и АА из ..., док је ставом другим одлучено да се заједничка малолетна деца ВВ и ББ поверавају на заједничко вршење родитељског права предлагачима, да се пребивалиште малолетне деце одређује на заједничкој адреси оба предлагача. Након развода брака странке су наставиле заједницу живота у којој је рођена ...2022. године ГГ. Ванбрачна заједница АА и ДД прекинута је на тај начин што је тужилца напустила домаћинство са малолетном децом у фебруару 2023. године и преселила се у домаћинство свог брата и мајке. Малолетног ББ је уписала у основну школу, а двоје млађе деце ВВ и ГГ је пријавила за похађање вртића у ... До 28.06.2023. године када је тужени преузео од тужилце децу контакти оца и деце одвијали су се по међусобном договору родитеља, тако што их је отац преузимао од мајке и враћао мајци на исту адресу. Деца су проводила и викенде код оца, али од 28.06.2023. године контакти мајке са децом ББ и ВВ се не остварују због тога што деца одбијају контакт са мајком, а отац деце није поступио по привременој мери од 07.07.2023. године и предао децу на самостално вршење родитељског права мајци, јер деца одбијају контакт са мајком. Мајка је била негујући родитељ, а породица је за становање користила простор у коме су поред њих живели и шира породица туженог, његови мајка и отац, сестра и брат, али и баба и деда и други чланови шире породице.

На основу извештаја ЦСР општине Велика Плана од 18.05.2023. године датог на

основу разговора са мајком извршена је процена стања деце и њихових потреба и теренска посета домаћинству мајке, након чега је утврђено да је АА запослена у фирми ...”, која је у власништву мајке туженог и да месечно остварује зараду у висини минималне зараде. У том тренутку је била на породичном одсуству са трећим дететом малолетном ГГ. Са троје малолетне деце мајка станује у кући која је у власништву њеног брата површине 60 м², која је по структури двособан стан са кухињом, дневном собом, трпезаријом, купатилом и два собама. У истом дворишту се налази и спратна кућа у којој у приземљу станује АА стриц и стрина са сином и снахом, а на спрату АА мајка и брат ЂЂ. АА и ДД су засновали брачну заједницу 2015. године и становали су у месту ..., општина ... у породичном домаћинству родитеља туженог. Са њима су у истом стамбеном објекту живели ДД родитељи, две млађе сестре и брат, а у другом делу куће су живели ДД баба, деда, стрина и троје пунолетне деце. Две породице имају засебне стамбене објекте, са посебним простором где се сви заједно хране. У брачној заједници рођено је двоје старије деце ББ ...2015. године и ВВ ...2018. године, а у јануару 2020. године ДД је предложио АА да се због посла разведу са чиме се она сагласила, али је заједница настављена и ...2022. године је рођена ГГ. Породични односи су већ дужи временски период по изјави АА нарушени, као брачни партнери нису функционисали и АА је била изложена вређању и физичком насиљу које никада није пријављивала надајући се да се неће поновити. АА је углавном бринула о деци, а ДД је био ангажован на пословима у приватној фирми. По престанку заједнице живота родитељи су у делу контактирања малолетне деце са оцем остварили успешну сарадњу, отац је више времена проводио са малолетном децом него док су живели заједно и несметано је долазио у породично домаћинство АА и преузимао најчешће двоје старије деце и са њима проводио по неколико сати или их одводио у своје породично домаћинство. На основу наведеног, имајући у виду низак календарски узраст малолетне деце, укљученост родитеља у задовољавању потреба малолетне деце у току трајања заједнице и након прекида исте, као и чињенице да су се малолетна деца уклопила у нову организацију живота и добро адаптирала на нов простор и социјално окружење, центар је дао мишљење да нема сметњи да се малолетна деца повере мајци на самостално вршење родитељског права, а да се модел одржавања личних односа уреди тако што ће деца проводити код оца сваки други викенд у месецу од петка у 18,00 до недеље у 18,00 часова, током два радна дана по два сата тако што ће их отац преузимати и враћати на адресу боравишта, те сваки други верски и државни празник и половину зимског и летњег распута.

Према извештају ЦСР “Шумадија” у Баточини од 23.05.2023. године, ДД рођен 1993. године, по занимању инжењер пољопривреде, запослен у ... где остварује зараду од око 40.000,00 динара. Станује у породичној кући површине 500 м², а у истом дворишту је и кућа од 300 м² у којој станују баба и деда по оцу, родитељи, браћа и сестре. Са супругом се договорио да заједнички врше родитељско право над малолетном децом, а када би се деца поверавала једном од родитеља сматра да је у њиховом најбољем интересу да се повере њему јер он има боље услове за психофизички развој деце. У његовом одсуству због посла бригу о деци би преузели његови родитељи, браћа и сестре који су му велика подршка. Мишљење органа старатељства је да ДД поседује материјалне и стамбене услове за адекватан психофизички развој малолетне деце, као и да је процењен као функционални родитељ који поседује увид у развојне потребе деце и који је мотивисан да се о њима стара. У погледу поверавања деце на самостално вршење родитељског права и модела виђања са другим родитељем нису у могућности да се изјасне јер се малолетна деца налазе на територији Општине Велика Плана.

Из исказа тужиље саслушане у својству странке утврђено је да је од прекида ванбрачне заједнице дошло у фебруару 2023. године због физичког и психичког насиља од стране туженог, када је напустила заједницу и без сагласности туженог са собом

повела заједничку децу. После седам дана је тужени дошао да разговарају и објаснила му је да не може да пређе преко психичког и физичког малтретирања, преваре и запостављања деце. У том тренутку је малолетни ББ похађао први разред у основне школе у ..., из које га је пребацила у школу у ..., док је малолетну ВВ исписала из вртића и поднела захтев за њен упис у вртић у ..., као и за малолетну ГГ. Како је тужени узео децу 28.06.2023. године малолетна деца нису кренула у вртић. Остварује накнаду зараде од 33.000,00 динара док је на породичком одсуству али планира да нађе други посао. Тужилина мајка и брат су запослени и зарађују 60.000,00, односно 90.000,00 динара и помажу јој финансијски и у чувању деце. Све време је била негујући родитељ и одвајање од четири месеца од јула до новембра јој је тешко пало, јер децу није видела. Све обавезе око деце су током заједнице биле само њене, а док је ББ живео у ... и ишао у школу, плаћали су 1.500,00 динара за ужину, 1.800,00 динара за школу фудбала, књиге за основну школу 12.000,00 динара, а остали његови трошкови на месечном нивоу су били око 15.000,00 динара за одећу, обућу, дресове и тренерке. Вртић је за ВВ је био у распону од 4.000,00 – 5.000,00 динара у ..., па би толико било и у ..., с тим што није ишла на спорт и њене су потребе истоветне као и ББ. Потребне малолетне ГГ обухватају пелене, дохрану, гардеробу за које месечно издваја око 25.000,00 динара. Остварује право на дечији додатак за треће дете у висини од 13.500,00 динара наредних десет година. Малолетна ВВ има екцем и мора да користи посебну козметику, а периодично пије и лекове за алергију управо због наведеног проблема. За исхрану деце је неопходно око 2.000,00 динара по дану, укупно 60.000,00 динара месечно, док комуналне услуге плаћа њена мајка у висини од 28.000,00 динара месечно. Из исказа туженог је утврђено да је запослен у сопственој фирми ..., а ... и ... у На разговору у ЦСР у Великој Плани и ЦСР Баточина је изјавио да је сагласан да се деца повере мајци на самостално вршење родитељског права иако себе сматра компетентнијим родитељем због тога што је у стању да прати психофизички развој деце, а што по његовом мишљењу мајка не може да учини. Деца су код њега и о њима се стара заједно са својом породицом коју чине родитељи, сестре и брат, који живе са њим у заједници. Потврдио да је преузео децу 28.06.2023. године и да их није вратио из више разлога, пре свега зато што деца нису желела да се врате код мајке, као и због тога што су била у лошем здравственом стању због непажње и здравствених тегоба, да сво троје деце имају историју болести од рођења, алегрије и екцем, па су у том смислу били здравствено угрожени. Проблеми су настали када је супруга без његовог знања напустила његово домаћинство и одвела децу. Тада су му деца била одузета, као и аутомобил којим је отишла. Месечна примања су му на нивоу минималца у све три фирме, а други извор прихода нема. Станује у кући површине 500 м², а издржавање мал. деце обезбеђује породичним приходима с обзиром да имају ситнију и крупнију стоку, органску башту и пластеник и здраву пијаћу воду. Све што заради даје деци, с тим што му отац финансијски помаже. Негирао је да је тужиљу било када психички или физички малтретирао, иако је тачно да је изостајао и то претежно због посла највише у континуитету два до три дана. Док су деца боравила код мајке није могао слободно да виђа децу, већ је молио мајку деце и њене укућане да му омогуће да види децу. Тужени и његова породица обрађују око 40 до 50 хектара на којима претежно гаје ратарске културе пшеницу, сунцокрет, уљану репицу и кукуруз. Не зна колико хектара имају чланови породице његовог домаћинства. Из извештаја Центра за социјални рад од 20.05.2024. године, утврђено је да због привођења ДД 10.05.2024. године нису у могућности да ураде потпуну опсервацију свеукупног функционисања малолетне деце и чланова породице ..., с обзиром да је отац приведен на издржавање казне затвора која му је одређена решењем Основног суда у Аранђеловцу, Судске јединице у Тополи у предмету извршења привремене мере. Малолетна ГГ је преузета од стране мајке АА, док је остало двоје деце малолетни ББ и ВВ нису били на контакту због отпора, како вербалног, тако и невербалног. Контакт и виђања су се дешавали у уобичајеним терминима, међутим како није долазило до побољшања квалитета контакта, предлог Центра за социјални рад у

Баточини је да се уради специјализована опсервација алијенације отуђења деце, степена трауматизације и родитељских капацитета ДД и АА, због чега се не доставља коначан извештај, а наведени извештај су потписали педагог ... и дипломирани правник ...

На основу изјашњења водитеља случаја ЕЕ, утврђено је да са психологом ЖЖ била у теренској посети породичног домаћинства АА у..., где су установиле да станује у посебној кући која је у власништву њеног брата површине 60 – 70 м², да је АА била код куће са децом и да је посета била ненајављена. Деца су била весела, играла су се, уредна и показивали су им гардеробу коју је требало да обуку за рођендан на који су намеравали да оду. ГГ је мајка држала јер је имала годину и два до три месеца. ББ је био све време присутан и нормално се понашао, разговарали са ВВ која тада није похађала вртић јер није имала пријављено пребивалиште на територији ..., док ББ похађа школу "...", као и школу фудбала. Деца су била здрава, уредна, весела, комуникативна, с тим што је ББ био мало повучен, док је ВВ нормално комуницирала. Психолог је разговарала са децом и она нису исказала незадовољство, нити су говорила о било каквом злостављању од стране мајке. У састављању извештаја је учествовала и супервизор ЗЗ и орган старатељства је остао при мишљењу од 17.05.2023. године са изменом у погледу начина оставаривања контаката малолетне деце са оцем, предлог је био да мал. деца оставарују контакт у контролисаним условима у просторијама ЦСА једном недељно, у зависности од обавеза деце. Модел се мења с обзиром на ситуацију која је настала одузимањем малолетне деце од стране оца. Из изјашњења психолога ИИ испред Центра за социјални рад у Великој Плани, утврђено је да је психолозима главни метод опсервација пре свега понашање деце. Понашање деце у домаћинству мајке је било опуштено, деца су била слободна да располажу простором, имају базичну сигурност код мајке која се види у односу према странцима, јер сматрају да ће их мајка избавити из било каквог проблема када су у њеном присуству. Деца која су у домаћинству имала базичну сигурност код мајке, а сада одбијају контакт са мајком, имала су негативан утицај средине која је радила на отуђењу од мајке. На малолетну ГГ средина није могла да утиче негативно и она остварује контакт са мајком, с обзиром на њен узраст и неразвијену вербалну комуникацију која је неопходна за мишљење и њено понашање је израз емоционалне билошке потребе за мајком. Код старије деце је присутна емоција страха, јер су иста отуђена од мајке и осећају лојалност породици у којој живе, а негативан утицај средине је довео до отпора према мајци. Деца не могу да сама формирају мишљење јер су веома мала и незрела да формирају мишљење, па чак и да су евентуално добијала батине од мајке, чак и да су живела на начин на који је описао тужени. Због наведеног, остају при датом мишљењу да је мајка компетентнија, с обзиром да отац не увиђа улогу мајке у животу деце, а одбио је савет стручњака и његово понашање је несарадљиво. Родитељ, у конкретном случају тужени скида одговорност са себе кријући се иза одговора да деца не желе контакт са мајком и такав родитељ није адекватан да врши самостално родитељско право. Тужени је у конкретном случају требало да дозволи извршење привремене мере и да децу преда мајци уз како вербално, тако и невербално одобравање улоге мајке у њиховим животима.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања да је ванбрачна заједница родитеља прекинута у фебруару 2023. године и да се тужиља преселила у домаћинство свог брата и мајке са децом, да је до 28.06.2023. године када је тужени преузео од тужиље децу контакти оца и деце одвијали по међусобном договору, да их је преузимао од мајке и враћао на исту адресу, али да се од 28.06.2023. године контакти мајке са малолетним ББ и ВВ се не остварују због тога што деца одбијају контакт са мајком, а отац деце није поступио по привременој мери од 07.07.2023. године и предао децу на самостално вршење родитељског права мајци.

Одлучујући о вршењу родитељског права у односу на малолетну ГГ и измени

одлуке о заједничком вршењу родитељског права у односу на заједничку малолетну децу ББ и ВВ, првостепени суд је полазећи од налаза и мишљења Центра за социјални рад у Великој Плани и Баточини које је прихватио као поуздано доказно средство оцењујући да су дати у најбољем интересу малолетне деце, с обзиром на њихов узраст, пол, емоцијалне и развојне потребе одлучио као у ставу првом изреке побијане пресуде и децу поверио мајци на самостално вршење родитељског права применом одредби чланова 6. став 1, 61. став 1, 77. став 3, и 266. став 1. Породичног закона – ПЗ („Службени гласник РС“, бр.18/05, 72/11 и 6/15) и одредби чланова 2, 3. и 9. Конвенције о правима детета. Суд је поклатио веру исказу тужиље о начину на који је породица функционисала током заједничког живота у брачној и ванбрачној заједници, да су деца била усмерена ка њој као родитељу који је задовољавао базичне и развојне потребе малолетне деце, док је отац био усмерен ка остваривању зараде за породицу и недовољно присутан у васпитавању и одрастању деце. Наводи оца малолетне деце о злостављању деце, неадекватној медицинској заштити и хигијенској запуштености по оцени првостепеног суда нису поткрепљени ниједним доказом, осим тврдњама туженог којима суд не поклања веру, а здрав психофизички статус деце утврдили су радници центра за социјални рад који су били у ненајављеној теренској посети и ове наводе је суд оценио као усмерене на деградацију мајке као родитеља. Одбијен је предлог за вештачење родитељских капацитета јер по оцени суда, извођење овог доказа није неопходно у конкретном случају јер је на основу изведених доказа несумњиво утврдио да је мајка родитељ који је у стању да задовољи базичне и развојне потребе деце, док тужени показује елементе несарадљивости и не припадаје значај улози мајке у животима деце, због чега није способан да родитељско право врши самостално, нити заједнички. Оцењено је да је у најбољем интересу малолетне деце да мајка самостално врши родитељско право, с обзиром да су деца у протеклом периоду до 28.06.2023. године била више упућена на мајку која је била негујући родитељ и подржавала контакте малолетне деце са оцем након прекида заједнице и имала увид у значај и улогу другог родитеља у одрастању малолетне деце. Из исказа психолога из члана тима који је радио на предаји малолетне деце у извршном поступку утврђено је да деца тог узраса и психичке зрелости нису у стању да доносе одлуке у вези са остваривањем контакта са мајком, односно да аргументовано и основано одбију контакт са мајком, већ су под негативним утицањем туженог и чланова његове породице у којој им се негативно говори о мајци, што је оцењено као недостајућа компонента личности туженог. Чињеница да су деца показала отпор према мајци не може бити сметња да тужиљи буду поверена на самостално вршење родитељског права, с обзиром да овакво стање није одраз мајчинских родитељских компетенција већ управо последица понашања туженог и његове шире породице. Отац се није адекватно старао о деци и о томе говори у прилог чињеница да малолетни ББ није похађао основну школу што је утврђено из извештаја школе “...”, што није у интересу малолетног детета. Осим наведеног, отац детета је радно ангажован и усмерен на делатност свог пољопривредног газдинства и има мање времена да се посвети деци, док мајка у овом тренутку има време којим располаже да задовољи све њихове потребе у домаћинству у коме иако не таквог материјалног статуса као домаћинство туженог има довољних стамбено – материјалних услова за нормалан и правилан психофизички развој деце.

Одлучујући о висини доприноса за издржавање, суд је имао у виду узраст и здравствено стање малолетних ББ, ВВ и ГГ, али и њихове месечне потребе које обухватају трошкове становања, исхране, хигијене, одеће, обуће, трошкове школовања и ваннаставних активности, услове у којима се те потребе реализују, али је узео и обзир и могућности родитеља да доприносе издржавању деце, пре свега њихове године живота, здравствено стање и радну способност, као и степен образовања и висину зарада које остварују, као и могућност стицања додатне зараде. Потребне малолетне деце процењене су у износу од по 40.000,00 динара месечно, при чему је суд узео у обзир и свакодневну

бригу и ангажовање мајке око малолетне деце и обавезао туженог да за издржавање малолетне деце плаћа по 25.000,00 динара, укупно 75.000,00 динара сваког 01.-ог до 05.-ог у месецу почев од дана пресуђења, с обзиром да је малолетна ГГ предата у мају 2024. године када је тужени лишен слободе по решењу донетом у извршном поступку за спровођење привремене мере и да је поступак извршења у току. Преко досуђених 75.000,00 динара на име издржавања малолетне деце до тражених 150.000,00 динара, суд је одбио као неоснован тужбени захтев оцењујући да је превисоко постављен.

Одлучујући о начину одржавања личних односа малолетне деце са оцем суд је полазећи од налаза и мишљења Центра за социјални рад, применом одредби члана 6. став 1, 61. и 266. став 1. ПЗ прихватио оба модела ЦСР ради првобитне стабилизације у односима деце и родитеља, одлучујући о најбољем интересу малолетне деце.

Чињенично стање утврђено је потпуно и поуздано правилном оценом изведених доказа у смислу члана 8. ЗПП. У образложењу одлуке првостепени суд је на јасан и логичан начин изложио садржину изведених доказа и дао оцену истих. На правилно и потпуно утврђено чињенично стање је правилно применио материјално право и одлуку образложио ваљаним разлозима које у свему прихвата и Апелациони суд у Београду.

Жалба туженог неосновано напада резултате доказног поступка покушавајући да кроз изнете тврдње доведе у сумњу правилност закључка првостепеног суда о битним чињеничним питањима спорног односа. Овај суд нема основа да сумња у чињенично стање побијане пресуде, јер је првостепени суд у образложењу своје одлуке дао разлоге којима је на јасан и потпун начин објаснио како је текао доказни поступак, који су докази изведени и како су утврђене чињенице битне за одлучивање о тужбеном захтеву. Са друге стране тужени у жалби није пружио нове доказе, ни истакао нове чињенице, нити је изнео наводе којима би били доведени у сумњу веродостојност и садржина доказа које је првостепени суд прихватио и на основу њих утврдио чињенично стање на коме је засновао одлуку.

Супротно жалбеним наводима правилна је одлука првостепеног суда садржана у ставу првом изреке којом је тужилци поверено самостално вршење родитељског права над мал. децом. Првостепени суд је правилно на основу налаза и мишљења органа старатељства и изјашњења стручних лица, узимајући у обзир све елементе за процену најбољег интереса деце (узраст и пол детета, зрелост, васпитање, потребе деце у вези са становањем, исхраном, одевањем, здравственом бригом и способност родитеља да задовољи утврђене потребе деце), правилно оценио да је у најбољем интересу малолетне деце парничних странака да мајка даље самостално врши родитељско право, при чему је указано и на право малолетне деце да одржавају личне контакте са оцем, које препознаје и тужилца као мајка. С тим у вези, разлози због којих тужени жалбом оспорава измену одлуке о вршењу родитељског права у односу на малолетног ББ и ВВ и поверавање малолетне ГГ, уз указивање на наводне пропусте мајке здравствене, хигијенске, материјалне, васпитне и друге су у мишљењу органа старатељства који је суд прибавио и изјашњењима стручних лица органа старатељства, водитеља случаја и психолога процењене неоснованим. Центар за социјални рад Велика Плана је у свом налазу навео да је приликом ненајваљене теренске посете и процене малолетне деце и мајке оценио да су деца здрава, уредна, весела, комуникативна и да је понашање деце у домаћинству мајке било опуштено, деца су била слободна да располажу простором и имају базичну сигурност код мајке која се види у односу према странцима, јер сматрају да ће их мајка избавити из било каквог проблема када су у њеном присуству. Осим изнетог, констатовано је да деца која су у домаћинству имала базичну сигурност код мајке, а сада одбијају контакт са мајком, су имала негативан утицај средине која је радила на њиховом

отуђењу од мајке, да деца не могу да сама формирају мишљење јер су веома мала и незрела, да деца тог узраса и психичке зрелости нису у стању да донесу одлуку у вези са остваривањем контакта са мајком, односно да аргументовано и основано одбију контакт са мајком, већ су под негативним утицајем туженог и чланова његове породице у којој им се негативно говори о мајци, што је оцењено као недостајућа компонента личности туженог.

Осим изнетог, економске имовинске прилике тужиље које су лошије у односу на имовинске прилике туженог, нису и не могу бити и одлучујући елемент за оцену суда о томе који ће родитељ вршити самостално родитељско право, с обзиром на то да се суд приликом одлучивања о вршењу родитељског права руководи одредбама Породичног закона. Према члану 77. став 3. ПЗ један родитељ сам врши родитељско право на основу одлуке суда када родитељи не воде заједнички живот, а нису закључили споразум о вршењу родитељског права, док према члану 61. став 1. истог закона дете има право да одржава личне односе са родитељем са којим не живи. Према члану 266. став 1. истог закона у спору за заштиту права детета и спору за вршење, односно лишење родитељског права, суд је увек дужан да се руководи најбољим интересом детета, а одредба члана 270. истог закона обавезује суд да пре него што донесе одлуку о заштити права детета или о вршењу, односно лишењу родитељског права затражи налаз и стручно мишљење од органа старатељства, породичног саветовалишта или друге установе специјализоване за посредовање у породичним односима. Првостепени суд је доношењем одлуке да су испуњени услови за измену одлуке о вршењу родитељског права у односу на мал. ББ и ВВ, као и услови за поверавање мал. ГГ мајци на самостално вршење родитељског права, правилно имао у виду наведене законске одредбе када је закључио да је у најбољем интересу малолетне деце да мајка самостално врши родитељско право, правилно прихватајући налазе и стручна мишљења органа старатељства који су јасни, образложени и израђени од стране стручних лица одговарајућих струка. Следом изнетог, неосновано се жалбом указује да побијана пресуда нема разлоге о одлучним чињеницама и да чињенично стање није потпуно и правилно утврђено.

Жалбено указивање да је првостепени суд без разлога одбио предлог за извођење доказа вештачењем родитељских капацитета нису основани, када се има у виду да је оспоравање родитељских капацитета мајке и датог налаза и мишљења сумарно без навођења конкретних пропуста у раду органа старатељства, а сви наводи оца малолетне деце о злостављању деце, неухрањености деце, неадекватној медицинској заштити и хигијенској запуштености, по правилној оцени првостепеног суда нису поткрепљени ниједним доказом, осим тврдњама туженог којима суд правилно није поклатио веру, с обзиром да су здрав психофизички статус деце утврдила стручна лица органа старатељства у ненајављеној теренској посети домаћинству мајке и ове наводе је суд правилно оценио као усмерене на деградацију мајке као родитеља. Нису основани ни жалбени наводи којима се указује да орган старатељства није на свеобухватан начин проценио интерес деце, пошто су супротно наводима жалбе налази и мишљења органа старатељства јасни, непротивречни и потпуни, а дата мишљења и предлози дати након што су свеобухватно размотрене породичне, социјалне, емотивне и животне прилике у којима живе мајка и деца, као и емотивне и развојне потребе, пол и календарски узраст малолетне деце.

Жалбеним наводима се неосновано оспорава примена материјалног права у погледу оцене најбољег интереса малолетне деце за вршење родитељског права од стране мајке. Правилно је првостепени суд применио материјално право и утврдио најбољи интерес малолетне деце да мајка самостално врши родитељско право, а да деца са оцем одржавају редовне личне контакте, прихватајући стручно мишљење два органа

старатељства. Супротно наводима жалбе, овај суд сматра да је приликом доношења одлуке првостепени суд правилно проценио све елементе најбољег интереса малолетне деце као и способност родитеља да задовоље развојне, васпитне, емоцијалне и образовне потребе деце утврђене у смислу члана 6. и 266. став 1. ПЗ. Најбољи интерес деце је увек примаран када се одлучује о заштити права и интереса деце, а цени се према околностима сваког посебног случаја, који је првостепени суд у конкретној ситуацији, супротно наводима жалбе, правилно оценио и своју одлуку образложио аргументованим разлозима које у свему прихвата другостепени суд. Исто тако, првостепени суд је у сагледавању најбољег интереса мал. деце, уредио и начин одржавања личних односа на начин који одговара тренутним животним околностима. Из изведених доказа, налаза и мишљења органа старатељства, правилно је утврђено да се мајка адекватно стара о деци и да препознаје базичне и развојне потребе мал. деце и да од од рођења деце има примарну улогу у задовољавању потреба деце, те поседује капацитете да обезбеди стабилно окружење за раст и развој деце, која су добро адаптирана у постојећој организацији живљења, физички су здрава, а раст и развој се одвија у складу са узрастом деце. Правилно је првостепени суд применом члана 61. и 272. став 2. ПЗ уредио начин одржавања контакта туженог са малолетном децом, који модел омогућава одржавање и даље развијање адекватних личних односа између деце и оца. Имајући у виду узраст деце, радне обавезе родитеља, правилно је првостепени суд усвојио оба модела виђања предложена од Центра за социјални рад и правилно оценио да је одређен модел у најбољем интересу деце у смислу члана 6. став 1. ПЗ.

Супротно жалбеним наводима, првостепени суд је правилном применом одредбе члана 160. ПЗ, туженог обавезао да доприноси издржавању малолетне деце износима од по 25.000,00 динара месечно, имајући у виду њихове појединачне месечне потребе за исхраном, одећом, обућом, хигијеном, школовањем и ваннаставним активностима. Досуђеним износима задовољавају се основне егзистенцијалне потребе малолетне деце, док ће преостала средства за подмирење њихових потреба обезбедити мајка – тужилца, која је такође дужна да доприноси њиховом издржавању, што је и до сада чинила, како финансијским средствима, тако и свакодневном бригом и родитељским старањем.

Сагласно члану 67. и 68. став 1. и 2. ПЗ, право и дужност родитеља је да се старају о деци, док према члану 73. и 154. став 1. истог закона, дете има право на издржавање од оба родитеља. Према одредби члана 160. став 1. ПЗ, висина издржавања одређује се према потребама детета, као повериоца издржавања, и могућностима дужника издржавања, при чему се води рачуна и о минималној суми издржавања, дефинисаној одредбом члана 160. став 4. истог закона. Потребне повериоца издржавања зависе од његових година, здравља, образовања, имовине, прихода и других околности од значаја за одређивање издржавања (члан 160. став 2.), док могућности дужника издржавања зависе од његових прихода, могућности за запослење и стицање зараде, његове имовине, његових личних потреба, обавеза да издржава друга лица, те других околности од значаја за одређивање издржавања (члан 160. став 3.). Ако је поверилац издржавања дете, висина издржавања треба да омогући најмање такав ниво животног стандарда за дете какав ужива родитељ дужник издржавања (члан 162. став 3.).

Нису основани жалбени наводи туженог да висина издржавања није правилно одређена и да је одлука о висини доприноса заснована на непотпуно утврђеном чињеничном стању и погрешној примени материјалног права, јер досуђени износ премашује његове месечне приходе. По оцени овог суда приликом доношења одлуке о висини доприноса туженог у издржавању малолетне деце, првостепени суд је правилно узео у обзир узраст деце и њихове потребе, руководио се најбољим интересом деце и сходно томе у свему поступао у смислу своје обавезе из члана 6. став 1. ПЗ. Такође,

првостепени суд је правилно утврдио имовинске прилике туженог, као и имовинске прилике тужиле. Приликом одређивања месечне обавезе издржавања малолетне деце, правилно су примењени критеријуми из члана 160. ПЗ који се односе на потребе деце као поверилаца издржавања, које обухватају уобичајене трошкове за правилан развој малолетне деце и могућности туженог као дужника издржавања, водећи рачуна о минималној суми издржавања, а висина издржавања је одређена у складу са чланом 162. ПЗ и она ће омогућити најмање такав ниво животног стандарда деце какав ужива родитељ дужник издржавања.

Апелациони суд у Београду је ценио и остале наводе жалбе, али налази да ови наводи не доводе у сумњу правилност побијане пресуде, због чега исте није посебно образлагао у смислу члана 396. став 1. ЗПП.

Имајући у виду наведено, Апелациони суд у Београду је применом одредбе члана 390. ЗПП одбио као неосновану жалбу туженог и првостепену пресуду потврдио.

Потврђена је и одлука о трошковима парничног поступка садржана у ставу петом изреке првостепене пресуде, на основу одредбе члана 401. тачка 2. ЗПП, јер је донета правилном применом одредби чл. 153. и 154. ЗПП и члана 207. ПЗ и одговара разлозима правичности, о чему је суд дужан да води рачуна у породичним споровима.

Одлуку као у ставу другом изреке Апелациони суд у Београду је донео на основу члана 165. став 1. у вези са чланом 154. ЗПП, имајући у виду да трошкови састава одговора на жалбу нису били нужни за одлучивање у другостепеном поступку.

**Председник већа-судија
Снежана Живковић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић